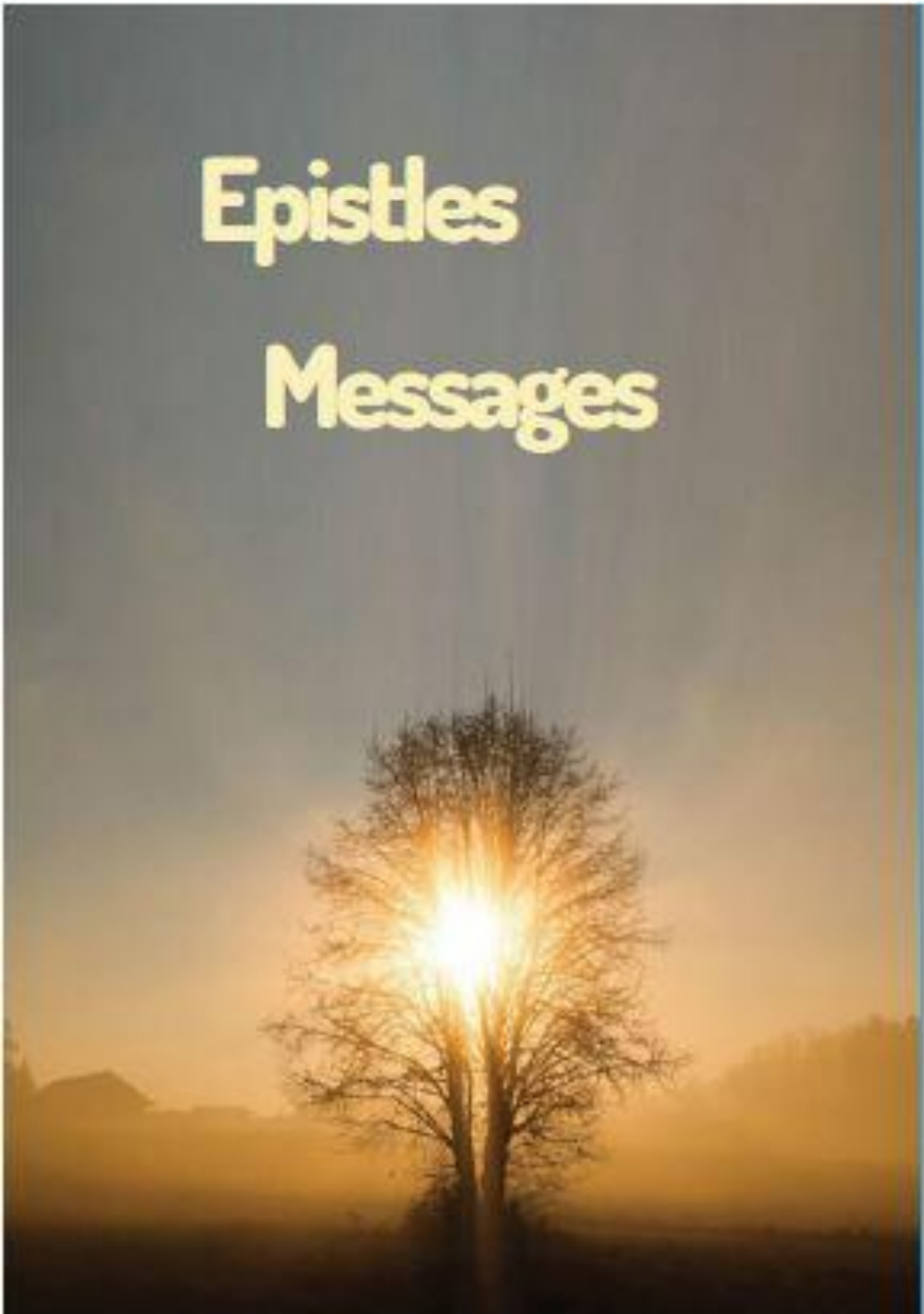

Epistles

Messages

Randolf Dun

Mesaasuuji Iwde E Bataakeji

Naatgol e nder deftere Kuude Nelaabe

Laamu Room ina joginoo diineeji didi burdi mawnude hade sadaka Almasiihu ngam yaafnaade.

Diina Yahuudu'en,

Yahuudiyankoobe ina ndewatnoo Alla guurdo, jogiido yamiroore nde foti dooftaade e golle de foti wadeede. E dooftaade jamirooje Alla mabbe e wadde golle, yaafuya e kisndam garowo kebaama.

Paaniyanƙaagal,

Laambe Pagan en ko miijooji walla laambe be neddo wadi, be mbaawaa haalde ko dum wadi yamiroore alaa. Golle dewal mabbe buri tiidde ko e weltinde yiddeji terde. Templeeji mbaadaama e jommbaajo worbe e rewbe. Laamdo Domisiyan inniri hoore mum « Alla leydi » ina dabbi nde o jabata sabu hono ndeedoo salaare addani mo tooñanngeeji.

Deftere Kuude Nelaabe fuddi bee yamol Almasiihu haa Asama ngam wondugo bee “Baaba”. Balde cappande jowi baawo nyalaade Pentekosta Almasiihu rufi Ruuhu maako dow yimbe fuu naa Yahuudu'en tan. Sabu ko Pentekosta wonnoo e nder Urusaliima Yahuuda en, ummoriibe e nder laamu Room fof. Almubbe don kawri haa Urusaliima bana no Yeesu umri. “Doon e doon, daande nanndunde e henndu mawndu ummii e asamaan, hebbini suudu ndu be njoodinoo nduu fof.” Nde Yahuudu'en nani sawtuwol mawngol ngol, be ndoggi haa nokkuure nde almubbe donno. (Kuude Nelaabe 2:2)

“Piyeer darii bee sappo e go'o, o wi'i be: 'Yerbe Yahuudu'en e joodiibe Urusaliima fuu, anndinee dum, kedodee konngol am. Annabi Yo'el wi'i: 'Nder balde cakkitiide, Allah wi'i, mi wurtinan Ruuhu am dow kala mo warata ko Joomiraawo hisnata.’” (Kuude Nelaabe 2:14-17).

“Yimbe Isra'iila'en, nande dee doo konngudi: Yeesu Nasaratu, gorko mo Allah seedtini on bee kuude mawde e kaayeefiiji e maandeeji di Allah wadi bee maako nder caka mon, bana no on anndiri—odo Yeesu, hokkaama bana no Allah anndi, ngam on mbari mo dow leggal bardugal, on mbari mo bee juude Allah ummini mo ina waawi tawa ko e maggal o jogori jogaade dum.” (Kuude Nelaabe 2:22-24)

Daawuuda “yi'i dum ko adii, o haali ko fayti e ummital Almasiihu, o acciraaka e nder maayde, banndu makko yi'aani bonnude. Oon lisaa Alla umminii dum, enen fof ko en seedeeji. (Kuude Nelaabe 2:31-33)

Ngam maajum, yoo yimbe Isra'iila fuu anndu goonga, Allah wadi mo Joomiraawo e Almasiihu, Yeesu mo mbari leggal bardugal. Nde be nani dum, berde mabbe mbeltii, be mbi'i Piyeer e nulaabe wodbe: “Banndiraabe, hol ko min mbaadata?” Piyeer wi'i be: “Tuubu, gooto e mon fof

lootee e innde Yeesu Almasiihu ngam yaafuye hakkeeki mon, on keban dokkal Ruuhu Ceniido.”
(Kuude Nelaabe 2:36-39)

Konngol e nder konngol tuub e looteede ngol ummori ko e helmere grec kai” konngol jokkondirngol. Ngol jokkondiri ko tuubde e lootde. Konngol godngol e demngal Gerek de kadi firti ko “e” ina seernda kelme didi wonaa hawrude e de.

“Konngol Alla ina beydoo mawnude, limoore almuɓbe ina beydoo heewde e nder Urusaliima, almuɓbe heewbe ina dooftoo goondinal, Etifan, keewdo moyyere e baawde, ina wada kaayeeffiji e maandeeji mawdi e nder yimbe bee.” Wobbe “luurdii e Etifaan, ammaa be mbaawaano daranaade hakkille e Ruuhu mo o haaldata oo.” Nii woni, be ngaddi “seedtiibe fenaande wiybe “Oo gorko meedaa woppude haalde konngudi bondi e oodoo nokku cenido e sariya.” (Kuude Nelaabe 6:7-10, 13)

Stefan yecci ardiibe Yahuudu'en kawtuɓe taariha e annabaaku Yahuudu'en dow Almasiihu. O naamndii ndeen “Hol annabi'en mo baabiraabe mon torraani? Be mbari been anndinoobe ko adii gartol Goongaajo, mo on njabi jooni, on mbari mo, on kebii sariya bana maleyka'en hokki mo, on dowtaaki dum. Jooni nde be nani dum.” Kadi Sawulu, mo caggal mum anndiraa Pool, jabi warngo makko. (Kuude Nelaabe 7:52-55)

Ngam kulol majjugo bawde mabbe e darnde mabbe, ardiibe diina fuddi torrugo Masiihinjo'en law.

“Nyannde man, torraaji mawdi ummi dow Ekklessiya haa Urusaliima, be fuu be sankiti haa lesde Yahuuda e Samariya, Filip jippi haa berniwol Samariya, o anndini be Almasiihu.”

“Kono Sawulu, haa jooni ina foofa hulbinaade e warde almuɓbe Joomiraado, o yahi laawol, o badtii Damas, doon e doon annoore ummoraade e asamaan taarii mo, o yani e leydi, o nani daande ina wiya mo: “Sawulu, Sawulu, hol ko wadi ada torroo kam?” O wi'i: “Moye, Joomiraawo?” O wi'i: “Ko miin woni lisaa, mo torrat-daa oo, kono ummo, naata wuro, maa annee ko pot-daa wadde” (Kuude Nelaabe 9:1, 3-7).

Joomiraacfo wi'i Ananiyas: “Yah, ngam o woni kuutorgal am subaama ngam wallugo innde am haa yeeso lenyi feere, laamiibe e bibbe Isra'iila, ngam mi hollan mo no o torrata ngam innde am.” Ndeen, Ananiyas yahi, naati galle. Doon e doon huunde nanndunde e gite makko yani e gite makko, o ummii, o looti, caggal nde o nyaami, o hebi semmbe makko, o woni e almuɓbe makko to Damas.

“Barnabas yahi Tarsus ngam yi'ugo Sawulu, nde o tawi mo, o waddi mo haa Antiyokiya, be kawri bee kawtal yimbe dudbe nder hitaande fuu.” Nde be “rewata Joomiraawo, be donno hoora, Ruuhu Ceniido wi'i: 'Seernu am Barnabas e Sawulu ngam kuugal ngal noddumi be'” (Kuude Nelaabe 11:25-26 ... 13:2)

Pol fuddi yahdugo nder gure Asiya pamarel ngam anndina Almasiihu. O winndi bataakeji haa Masiihiniko'en nder gure duudde de'e ngam o semmbidina be ngam be keba goongaaku e be nguurda bee goongaaku.

E nder deftere Roma'en, Yeesu anndinaama dow ummitineeki maako o Bii Allah. Linjiila woni sadaka nguurndam, ngam yaafuye hakkeji, e wirneede, e ummital, e yahdu lisaa Nasaratu. Ndee Linjiila woni baawde Alla ngam hisnude.

Goongdinbe ina nguuri e goondinal, nguurndam bondam ina addana Alla tikkere.

Doole Alla duumotoode ina mbaawi anndeede e cadeele tagoore makko.

Been be ngonaa gootum e miijooji mum en di ngalaa nafoore ina lomtina Alla mo maayataa oo e nate de neddo tagi e miijooji.

Been be ngonaa goongdinbe ko bonbe, bonbe, jom en hakkillaaji, e jom en hakkillaaji, ina njaba wadoobe golle de ngonaa Alla.

Nguurndam Kerecee'en ina foti hollirde Alla so wonaa duum nelal makko ina meere.

Goonga Allah don holla bee kuude Masiihiniko'en tuugiide dow nuddinki Almasiihu e goongdinki bee Moyyere maako.

Yidde Allah woni jooni nder Masiihiniko'en bee Ruuhu Ceniido mo o hokki be goongdinbe, be soodi, be don jokki bee yiyam Almasiihu.

“Ko dum wadi, no bakkaat naatiri e aduna he e neddo gooto, maayde kadi e bakkaat, ko noon kadi maayde ariri e yimbe fof, sabu yimbe fof mbadii bakkaat.” (Roomnaabe 5:12)

“Alla Joomiraacfo yamiri gorko oo, “Ada waawi nyaamde lekki fof e nder jarne hee, kono woto nyaam e lekki ganndal moyyere e bonannde, sabu so a nyaamii heen, a maayat” (Gen 2:16-17)

Kono Nguurndam haa abada hebii ko e sadak Almasiihu ngam hoolaare neddo e dooftaade jamirooje mum.

“Walla on anndaa enen fuu, en lootaama nder Almasiihu, en lootaama nder maayde maako, ngam maajum en donno wirna bee maako nder lootugo nder maayde, ngam bana Almasiihu ummitinaama diga maayde bee teddungal Baaba maako, enen boo en nguurda ngeendam kesam.” (6:3-4)

Nguurndam bakkaat gonnoodo Kerecee'en maayii, o wirnaa e yiyam Almasiihu e lootgol. Diinaaji mabbe booydi, e aadaaji mabbe, ngonaa e nder nguurndam mabbe kesam ruuhyankeejam nder Almasiihu. Ndee jokkondiral ina waawi tayde e naatde e jokkondiral e Satin rewruude e golle bakkaat de ngaddata maayde ruuhyanakoore so wonaa tawa yaafnaama

e dabbude yaafuya e hootde to Almasiihu. Dum wayi ko no aadi dewgal nii, mo ñakkere goongɗinal e aadi dewgal fusi. Goongɗinal e alkawal e Alla walla e jom suudu ko zina.

Alkawal malla “sariya” mo Allah hokki bee Muusaa, natti woodugo wakkati Almasiihu fi’a dow leggal bardugal, ummitinaama nder yonki. E nokku mum, Alla wadii alkawal kesal burngal moyyude rewruude e Biyiiko e kala wadbe goondinal mum en, hoolaare mum en e dōwtanagol mum en e Almasiihu.

Alla watti Ruuhu Ceniido nder be o ummini diga lootugo mabbe nder yiyam Almasiihu, nden o don lincita bernde e hakiilo neddo nder maako wakkati fuu bana o don jokki bee Allah.

Yidde Alla maa timmu e yidbe mo e mawbe e jokkondirde e natal makko.

Alla ina addana yimbe jogiibe jikkuuji keewdi, moyyi walla bondi, arde e laamu ngam timminde faandaare mum e hollirde doole mum.

Been jaboobe Almasiihu ko Alla e nder banndu neddo lisaa Nasaratu mo Alla ummitini e yanaande, maa kisne so tawii goondinal mabbe ina addana be golle dooftaare.

Linjiila ko noddaango Alla ngam dooftaade udditiibe berde mum en.

Alla ina nimsa won e leñol mum wonti luutndiibe, njippii, kono ina waawi artirde so be ngartii e makko dabbude yaafuya, so wonaa duum, be majjat haa abada.

Sadak guurdo mo Kerecee’en wadata ko nguurndam dam yahdaani e nguurndam aduna hay so jarribaama.

Ekklessiya Almasiihu mahi bana banndu neddo bana no dido fuu mari gebe duudde fuu don huuwa ammaa don huuwa kuude feere-feere. Wobbe nder kuude yimbe nder Ekklessiya maako woni:

- Yettinde nelal makko yaafuya
- Jannginde no nguurndam peewal wuurdirtee
- Hirjinde nuundal
- Hokkude haajuuji wonbe e ngonkaaji caɗtuɗi
- Ardude e jannginde wodbe ngam mawnude e nanndude e Alla
- Hollirde yurmeende e nder yidde

Kerecee’en ina poti:

- Nguur e jam.
- Reento-dee jokkondire.
- Wonaa luural, fusde e hare.
- Woto yatto laamu.
- Yobde farillaaji e sahaa.
- Wadde ñaawde firo banndiraawo e binndol ngol yahdaani e paamgol maa. Kono jangu e makko.

- Reento been be firo mum en e won e janngirde ko tan waawi wonde goonga, be cembina faamde mabbe ina foti jabeede e kala Kerecee'en e kala nokku e kala sahaa.

Deftere nde'e woni 1 Korintu'en.

Feccere nder jama'aare nokkuure nde'e don taga bee Masihiŋko'en tokki neddo gooto malla janngirde maako. Ko cfuum wacfi, 6anndu Almasiihu wonaa 6anndu gollordu gootum e nder Kerecee'en. Rewde jannginoowo walla waajotoodo teddinaani Alla walla Almasiihu.

To wonbe nder ekklessiya Almasiihu, Almasiihu woni baawde e hikma Allah. Wonaa heewbe e jaboobe Almasiihu ngoni aldube e doole. Ina gasa tawa be ngalaa jawdi aduna e janje, kono be ngonaa aldube e iimanaagal.

Linjiila Almasiihu foti waajaago nder nedfaaku e nedfaaku, naa bee haaloowo bee wolde toownde.

Alla watti Ruuhu e nder ummitinaabe e wirwirnde lootgol. Oo Ruuhu ina anndi miijooji maa, ina jokkondiri e Alla sahaa kala.

Feccere e majjere nder banndu ekklessiya hadata mawnugo. Be mbaawaa faamde jamirooje no be mawnirta e nder nanndi Alla.

Fooyre Linjiila ko goddo ardi. Ndeen wodbe ina njanngina, ina kaba e "tagaado keso" Alla no nguurdi welde mo.

Maccube Almasiihu don mari goongaaku haa maako. Be ngonaa ngam ñaawde berde banndiraabe mabbe Kerecee'en.

Jannginooobe Masihiŋko'en doole janngina wobbe dow janngirde Almasiihu e nulaabe maako.

Waajoobe linjiila bee ngonaa yattooje e janngoobe bee, hay so tawii gollal e golle aduna dee ina laatii ko haani.

Golle Kerecee'en de ngonaa Alla de renndo ngoo jabataa, fotaani jabeede. Kala golle hono dee so fedde ekkol ndee yejjitaani dum ina hollita jabde. Ko kambe poti habaade e feewnude neddo oo. Kono, so banndiraawo oo waylaaki, be ngonaa e jokkondirde e makko ngam hirjinde tuubu makko e hootde to Almasiihu.

Wullaango e luural hakkunde Kerecee'en ko dental eklesiya foti yettude dum, wonaa e ñaawirdu be ngoondinaani.

Buri woodude ko neddo foodata banndiraawo mum, ko wonaa Kerecee'en ñaawata dum, wadde dum ina addana neddo jaleede, ina ustoo teddungal Almasiihu.

Been jom en njurum en, jom en njurum en, bonnoobe alkawal dewgal e wadoobe bonanndeeji naatataa Asamaan.

Kala ko moyyi e jabaa, ina waawi waasde wallude.

Hoto daccu won e golle aduna njiimaandi nguurndam maa.

Wuurde e neddo e nder dewgal kono be kawraani e dewgal ko huunde nde moyyaani.

Alaa fof jom suudu dewbo fotani hadde koye mum timminde yiddeeji balli – jikkuuji, gidli, sehilaagal, e yidde.

E sahaaji mette walla tooñanngeeji, ina moyyi waasde resde, duum ina waawi beydude mette.

Dewgal ngal fotani seertude, kono so ceergal wafii, ko maa be ngona e resde walla be nanondira.

Hoto ceertu e jom suudu mo goongdinaani so tawii be njidii walla be njidii heddaade e goongdinal e nder dewgal.

So tawii neddo mo resndaaka waawaano jogaade gidli balli mum en, buri moyyude ko resde ko yidde walla wonde jom suudu.

Kerecee'en jom suudu, gorko walla debbo, fotani resde mo goondinaani.

Waajoobe Linjiila ina poti yobeede e Kerecee'en wofbe ngam golle mabbe no maccube Almasiihu.

Nde Israaiilaen njalti maccungaagu mum en Misira, 6e njalti ndiyam, e les ruulde Alla, 6e ngonti 6i66e Alla e les alkawal ngal Alla rokki e Muusaa. Be nyaami kadi nyaamdu Allah, be njari ndiyam maako bana be mawni bana bikkoy maako. Duum woni yeru no yimbe njubbirtee, dum woni looteede, e nder yiyam Almasiihu wonta Bibbe Alla e les Alkawal Kesal ngal Almasiihu hokki.

Jarriboore ina wada hannde – “Ko dum wadi kala cikkudo ina darii, yo reento, mbele ina waasa dogde. Jarriboo gooto hebaani e maa ko wonaa neddo, Alla ko goongdindo, o daccataa jarribeede ko buri doole maa, kono e jarribagol ngol, o wadan on laawol dadde, mbele mbaawon muñde.” (10:12-13)

Wadde sahaa kala dabbu wadde ko buri moyyude e wofbe e dow yiddeeji maa keeridi. Siftor lisaa wi'i yamiroore mawnde didabere ndee ko “Yid bannde no njidirdaa hoore maa nii.” (Matta 22:39)

Been yeewoobe wellitaare ruuhuyankoore e nder galle Kerecee'en ina poti teddineede e golle mon ,no be ngoniri e wellitaare mon e wellitaare wofbe.

Gorko e debbo ina fawii e koye mum en no be kawrirta nii e nder dewgal.

Ina waawi wonde janngirde e golle e nder dental eklesiyaaaji baɗooji feccere. Dum ina addana ngootaagu e sehilaagal buubngal.

Buuru nyaameteedo e “Hiirde Joomiraawo” ko ngam siftinde Kerecee’en lisaa, mo hokki banndu mum ndu walaa hakkeeji ngam o hokki sadaka tan ngam yaafuye hakkeeji. Bibbe ledde dee ina kolla yiyam sadaka makko ngam yaafuya. Tawtoreede juulde siftorde makko tawa ada fotnoo waɗde hakkille e banndu Almasiihu e sadaka yiyam makko ko huunde nde jabaaka – yettaande e mbaadi ndi fotaani.

So Kerecee’en kawri ngam nyaamdu wooturu, kawtal e kawtal foti wooda.

Ruuhu hokkata kuude feere-feere ngam terde banndu Almasiihu mbaɗa. Ko dum wafi kala tergal ina daminaa maa waɗ kala gollal. Dee golle ceertude ina njeyaa heen :

- hirjinde wodbe yo ngona goonɗinbe, .
- e jannginge no nguurdirten no Alla weltinirta, no weltiniri dum,
- bayyinde Linjiila, e
- wallude terde dee kala haa mawna rewruude e janngingol mum en, e yeru mum en, e yeewtaade golle mum en.

So yidde alaa, neddo ruuhu alaa ko woni. So waktu gasii yaakaare wonta goonga e goondinal dartoo no gedde fof njiyrata nii. Kono yidde ko mbaydi Alla, ina duumoo haa abada.

So wonbe e Almasiihu kawrii, fof ina daminaa tawtoreede. Kono tawtoreede fof e sahaa gooto ina addana dum en jiiɓru e yaajbe ina njiytooo dum en ko haawnii e yaltude e harkillaaji mum en. Ngam ittude jiiɓru, haaloobe gooto gooto ina poti haalde e nder doggol, gooto gooto, ngam jannginge e hirjinde. Alaa ko haalaa e mesaas peewnaado e haaloowo karallo ; ko wayi no waajotoodo minbar.

Rewbe haaloobe bee ina poti hollirde teddungal e teddungal e dabɓude laabndal e nder sirilu galle mum en. “No sariya wiyri nii” ina gasa tawa ko aada e nder yahuud en.

Linjiila woni Almasiihu. sadak njuumri bakkaat, wirwirnde makko, ummital makko, peeñgol makko e yahdu makko dow asamaan.

Aadama e majjere addi maayde.

Almasiihu bee dɔwtanaago don wadda yonki.

Sehilaabe neddo ina njogii batte mawde e golle mum en, moyye walla bonde.

Aawdi banndu ina foti maayde hade nguurndam kesam fuddaade. Dum noon kadi ko goonga e aawdiiji ruuhu. Ina haani maayde e nguurndam bakkaat, wirneede e nder yiyam Almasiihu, ko dum kadi woni lootgol, hade nguurndam ruuhuyankeejam kesam ummiteede e Alla.

Balli maaybe e balli maa mbaɗa, mbaɗta balli di mbonnataa.

So neddo ina fotnoo rokkude ballal kaalis e njakkiraabe, yo be njokku e wadde heen kaalis, be ngoppataa haa waktuuji cakkitiidi dii.

E nder 2 Korintu'en Kerecee'en njanngi dow Allah don semmbidina bibbe maako nder torraaji mabbe di foti hokkugo neddo tuugo dow Allah naa dow hoore maako.

Duwaawu ina weltina, ina wallita wodbe e jaaltaade jarribooji e cadeele.

Ruuhu Alla naatnaa e nder tagoore hesere ummiinde, hono maande mum. Oo ruuhu ina jokkondiri e Alla sahaa kala.

Ittugol fedde, e ko buri heewde, e banndiiko bakkodindo e yidde mum ina waawi wonde ko haani ngam addude tuubuubuye.

Nguurndam kirse guurdam lomtotoo ko yiddeji neddo.

Alkawal booyngal ngal addi maayde. Alkawal Kesal ina addana en nguurndam e ndimaagu; e cakkitiide banndu wayliima wonti nanndudo e Alla.

Weltaare nguurndam ko "laambe" aduna oo kadi ina kabba hakkille mo goondinaani.

Banndu banndu ko hodorde juutnde. Hodorde duumiinde banndu ruuhuyankoore wonbe e Almasiihu ko "galle mo juude madaani." Aljanna woni jooni ko e Asamaan no seedanteeje Pool "naatnaa e Aljanna" e nande "gede de neddo waawaa haalde."

"Tagaado keso" ummorii ko e maayde haa e bakkaat, e wirneede e nder yiyam Almasiihu, e ummital e nguurndam kesam, e duum wonta nulaado ngam moyyitinde wodbe e Alla e nder Almasiihu. Nguurndam dam kesam

- Woto hawru e fedde e be ngoongdinaani.
- Seyo to banndiraawo tuubi, warti haa Almasiihu.
- Hokki hoore mum haa Almasiihu don heba ko buri woodugo ngam wobbe.
- Finndit alkule e yidde, nimsaani wadde alkule dee.
- Faam Alla ina beyda doole neddo feewde e peewal.
- Ko jeertinaango! Won e fenaande ina mbayla koye mum en no banndiraabe nii kono be njannginaani Almasiihu.

Aljanna woni jooni ko e Asamaan no seedanteeje Pool "naatnaa e Aljanna" e nande "gede de neddo waawaa haalde."

Yeewto goondinal maa ko juuti mbele ada waasa.

E gite gadane, bataake feewde e Galaatiyankoobe ina wayi no ko Kerecee'en ronkuibe ruttaade caggal walla jokkuibe e aadaaji mum en diine Yahuuda en. Wobbe nder mabbe donno dabbita

Kerecee'en be ngalaa Yahuudu ngam jabugo janngirde Alkawal Hiidiwal dow ta'ugo ko don yama haa juulbe.

"Proselyte juste" ko leñol ngol naati e diine Yahuuda en. O habbaama e denndaangal janjeeji e jamirooje diine yahuud en, omo hiisee wonde tergal timmungal e nder leñol yahuud en. Proselyte ina tayaa no mawdo nii, so tawii ko gorko, ina buubnee e kala ko ina moofta ndiyam tawaadam ngam wadde tuugnorgal ngal no haanirta nii.

Kerecee'en hannde ina njogii aadaaji mum'en e firooji mum'en binndi, ndeen 6e 6eydi 6amtaade wocf6e ngam tokkude ma66e ngam won'de e nder kawtal ma66e e Almasiihu. Heewi wonde ko deen aadaaji ummorii ko e janngirde mabbe diine booyde. Ko cfuum wacfi, ina haani kala Kerecee'en 6eydude konngol Almasiihu, faamde ko Alla yicfi, caggal cfuum dooftoo e nder gooncfinal e hoolaare. So neddo ina dabbi dwtanagol, e dwtanagol, e firooji mum o feccata Bannu Almasiihu – Eklesiya mum.

Yaafuye hakkeji woni Almasiihu, dokkal Allah ngal Moyyere. Dokkal ina waawi jabeede walla jabeede kono dañaaka.

Nelal Alkawal Kesal woni jabugo Almasiihu bana sadaka njuumri maako e wuurdugo bana ngeedam maako e janngirde maako bee nuddinki maako e dwtanaago umrooje maako. "Ngam kala tuugiido e golle sariya ina woni e les kuddi" sabu neddo waawaa dooftaade sariyaaji alkawal booyngal ngal fof haa timma. Ammaa "Almasiihu soodi en diga kuddi Tawreeta, o laati kuddi ngam men" "ngam en keba Ruuhu fodanoodo on bee nuddinki." Sariya oo "beydaama ngam hakkeji haa iwdi lisaa, mo fodoore ndee hokkaa oo, wara."

Alkawal booyngal ngal mbi'etee Binndi dii ndarni kala ko woni les bakkaat ngam fodoore nde bee nuddinki Yeesu Almasiihu hokka goondinbe. Jooni noon hade goondinal arde be ngonnoo ko e nanngaabe e les sariya, be ngoni ko e kasoo haa goondinal garoowal feeñata. Ndeen noon, Tawreeta woni gardiido men haa Almasiihu wari, ngam en goonjdinee e goondinal. Ammaa jooni, nde nuddinki wari, en nattii les njiimaandi gardiido, ngam on fuu on ngoni bibbe Allah nder Almasiihu ngam nuddinki. On fuu on lootaama nder Almasiihu, on bornii Almasiihu. Walaa Yahuudu'en, walaa Gerek'en, walaa maccudo, walaa rimdo, walaa gorko, walaa debbo, ngam on fuu on gootum nder Yeesu Almasiihu. So tawii ko on jeyaabe e Almasiihu, on ngoni bibbe Ibrahiima, ronoobe fodoore fodoore ndee." Dokkal Almasiihu ngam yaafuye e kisdam, hadaaka lesdi, lenyol, malla jinnaado.

"Kono jooni nde nganndudon Alla, walla mbiyen Alla andii on, hol no mbaawirton ruttaade e doosde aduna de ngalaa nafaore, de ngalaa nafaore, de njid-don wonde maccube mum kadi?"

"Ngam ndimaagu, Almasiihu rimdini en, ndarodee, taa on don yama maccube. Ndaar: Miin Pool, mi wi'i on, to on njabi ta'aago (jab tuugo dow Muusaa – Linjiila feere), Almasiihu nafataa on jamirooje) wonde o foti ko dooftaade sariya oo fof, on mbeltiima e Almasiihu, on njidnoo ko goonjdineede e dow moyyere." (Galatiya'en 5:1-4)

Ko min “bibbe” Alla, woto njokku yiddeji balli ngam wadoobe hono deen gefe ndokkataa laamu Alla. Dee yiddeji ina njejaa heen

njurum jukkere endam
softeende
sensual
rewde sanamuuji
siiri
gaño
luural
kaaddi
fittaandu tikkere
luural
luural
feccereji
sunu
yarlitaare
orgiiji

Kono no “bibbe Alla” nii, e nder goondinal e dooftaare, nguurden nguurdam bidbe Ruuhu: ko diin ngoni:

Yide
seeyo
jam
munyal
yide
moyyere
goondinal
neddaagal
jogaade hoore mum

Been wonbe e Almasiihu ina poti artirde e newaare banndiraabe Almasiihu nanngaabe e bakkaat Jannube e jabbe Alla ina poti toppitaade haajuuji waajotoobe Linjiila.

Nguurdam dam nguurdaa dam ko aawdi ndi aawdaa. Ko dum wadi aawdi yidde banndu maa dañ ko boni. Nde tawnoo aawdi Ruuhu ina dañe nguurdam haa abada.

Efesu'en fuddi bee wolde dow sifa Allah, natal maako, e nanndi maako bee bawde subugo. Anndude wonde haa jooni tagoore makko ina suba yiddeji mum en e dow jamirooje makko. O fotnoo ko adii, o feewniino ko adii, laawol ngam moyyitinde be e makko.

Alla, e mbaadi nedfo lisaa Naasaret, maa won sadak njuumri hono dokkal yaafuya. Ndeen kala Yahuuda walla leñol ngol subii jabde ndee dokkal e hoolaare e downtanagol Almasiihu, wadaama e nder Eklesiya makko, banndu makko. Ko e makko nedfo yaafee, soodtee, moyyinee.

Been wonbe e ALMASIIH ina njogii:

Heftugo hoore
Ngootaagu
Ko ndonu
Tammunde
Hebde Ruuhu Alla
Hodorde e Alla
Nguurndam haa abada

Been soodtiibe ina poti hawrude, tiidnaade e mawnude e sifaa Alla e nanndi mum

Leesi
Godfo gonga
Nyaudo
Yurmeende
Yidde
Haalde goonga
Renndinde kala mo ina sokli Wadde golle nuundude
Woppude yiddeji fenaande
Wonaa bakkaat so tikkani
Wonaa wujjude
Reentaade njurum, haalaaji mbondi e majjere, jeewte mbonde e mbonde

Nde Almasiihu ummii asamaan, o rokki golle keertiide:

- a. Nulaabe, seedoobe gite Almasiihu ummitinaado - ngam anndinde Kabaaru Lobbo wonde Dandoowo e dokkal mum yaafuya e kisndam ina woodi e kala jaboowo dokkal mum.
- b. Annabaabengam hokkude wahyu Alla kebaado e Ruuhu Ceniido.
- c. Linjiilaajingam anndinde majjube Kabaaru Lobbo, Almasiihu.
- d. Pastoraaji e Jannginoobe– reenaade, ndaarde, jannginde, e ardude banndiraabe e mawnugol e ngootaagu e nder Almasiihu, wonaa miijo

Ko woni e makko fof ko:

- a. Tesko no be nguurdi nguurndam mabbe ruuhuyankeejam
- b. Muñde yidde banndu banndu
- c. Paamen yidde Alla
- d. Hebbinee Ruuhu Alla – sifaa mum
- e. Wadde haajuuji banndiraabe mum en buri yiddeji mum en

Ngam hisnugo hoore maako dow bawde nibbere Seydan, Masihiŋko'en doole taari ko'e mabbe bee Allah e balmi maako woni:

- a. Gongu
- b. Tayre linjiila
- c. Nuddinki
- d. Haala Alla
- e. Kisndam
- f. Duwaawu

Jamirooje keertiide ndokkaama won e pelle Kerecee'en:

Rewbe– teddinde, teddine worbe, e wadde ko weli Alla

Gorko– rokkude debbo haajuuji mum e banndu e ruuhu

Bikkon- hedtaade no moyyi, hedaade yamiroore walla laamu

Maccube Bond, gooto mo hokkaama haa timmi haa goddo, huuwa bana no a yidi Almasiihu, naa kuugal gite ammaa kuugal yidde Allah diga bernde.

Kerecee'en fuu foti:

Wadde golle de banndu Almasiihu ina haani

Doofto janngirde Almasiihu e nulaabe maako

Mbadde golle moyye de Alla yidi

Anndin'en bee laabi feere-feere Almasiihu ummitinaado e nufaye maako

Kerecee'en ngoni gollodiibe linjiila. E nder haala kaa Pool e Filipinaabe. Kerecee'en fuu haa kala nokkure fuu sey semmbidina linjiila'en e hokka be ko be mari haaje nder banndu mabbe wakkati be don waaja linjiila. Yillo be to be kuuwata dum laawol boodngol ngam semmbidinki e laawol ngam hollugo yidde e hakkiilo jamaaje ngam maccudo dariido mo don mari billa duuddum wakkati o don waaja Almasiihu.

Pol, bana linjiila'en hande foti wadugo, neldi yettoore maako, yidde maako, e hakkiilo maako haa Filipiya'en. O semmbidini be ngam be nguura no fotiri e Linjiila Almasiihu, be beyda anndal ngam be annda ko laabi e ko walaa aybe, be tokka nguurdam ko welnata Allah.

- Njokkondiree.
- Hoto mbadon hay huunde e yidde hoore mum.
- Yeewee ko buri moyyude e wofbe.
- Wadde golle dee fof tawa on njuumtaani, on luurdaani.
- Joggodee e konngol nguurdam ngol.
- Tiidnodee ngam yettaade faandaare Nguurdam Haa abada e Alla.
- Yeewtude e teskaade been aŋbe Almasiihu yidbe faamnude ma ngam hootde e nguurdam maa booydam.
- Maccube Almasiihu fotaayi be luura amma be kawta nder joomiraawo.
- Hoto cikkitodee walla njuumtude e banndu walla e ruuhu.

- Hoto luurdu e miijooji e firooji neddo.

“E joofnirde, banniraabe, ko woni goonga, ko teddungal, ko gootum, ko laabi, ko yidaa, ko teddi, ko buri moyyude, ko foti yetteede, miijo-dee e dee gede. Ko njanngu-don, ko keb-don, ko nan-don, ko njiy-don e am, maa won jam e mon, dum wonan jam e mon.”

Jama'aare ina foti hokkude linjiila'en mum'en haajuuji mum'en e banndu kono kadi ina foti hollirde gidli mum en e kulhuli mum en, mbele o nanataa ko kanko tan woni.

To Kerecee'en Koloosi, Pol winndi dow aKerecee'en don mari haaje hebbingo anndal yidde Almasiihu, be mbaawa wuurdugo fotbe e be don rimdina bibbe. Almasiihu hisni be don mari hoolaare mabbe bee dwtanaago diga laamu Seydaniijo nder nibbere, o watti be haa Laamu Almasiihu bee yaafuye bee sadaka Almasiihu ngam yaafuye.

Almasiihu woni natal tigi-rigi e sirlu Alla

- Huunde fuu tagiraa ko e makko e rewruude e makko e nder Asamaan e nder Leydi.
- Ko kanko jogii gede fof.
- Alla ina hodi e makko.
- O don fooda kuuje fuu bee hoore maako bee sadaka yiyam maako. SO Kerecee'en njokkii e goondinal be ngoppaani Linjiila, o wadan be seniibe. E wiyde makko, been be njokkaani e goondinal, be ngoppii Almasiihu, be ngonataa seniibe.
- Almasiihu woni sirri suudiidum haa Yahuudu'en e Yahuudu'en. Sibuu e nder makko, ina woodi fartanje yaafuya e rimdude.

Jeertinaango wonande Kerecee'en.

- Hoto daccu aadaaji aadee en njuumta, mbaadta ma nanngaado Seydaane. Siftor Almasiihu ko laamdo. O joodi nder Masihiijko'en bana no be ta'a nder ruuhu bee ittugo banndu hakke, be don wirna nder yiyam Almasiihu anndiraama lootugo malla lootugo. Caggal cfuum Alla yaafiima bakkatuuji ma66e, o ummini 6e, o wacfi 6e e nder Laamu Almasiihu, woni Egliis makko.
- Kuule juuldeeji e gede de ñaamataa walla njarataa ko e Aadi booydo leydi ndi wonnoo tan ko doyingol aadi Asamaan burdo moyyude. Ndee doo alkawal kammuyankeeewal maa ummo e lisaa - Alla e nder banndu neddo.
- Hoto tuugno e lesdinde hoore maa, walla ascetism ngam wafde ma cenido. Senngo ina ummoo e wonde e nder Almasiihu.

Kerecee'en ina poti riiwtude koye mum en

- Gidli jokkondire e laabal leydi
- Yidde
- Bernde
- Bonannde

- Feere
- Haala bonka
- Feewan

Wontu neddo keso ruuhyanke. Wuurdu bana Almasiihu wuuri nder yidde nde hawtata kuuje boodde fuu. Ganndal e yidde Alla ina jibina

- Berde yurmeende
- Yide
- Neddaagal
- Neddaagal
- Munyal

Jannginee, cemmbinee, cemmbinee koye mon e innde Almasiihu e dow baawde makko.

Jabbugol wodbe ko tuugnaade e ko buri moyyude e jokkondiral ngal.

Rewbe, worbe, sukaabe, maccube e joom en jawdeele ina poti jogaade yimbe fof e mbaadi e yidde Almasiihu mo woni Joomiraawo yimbe fof.

E nder 1 Tesalonik, Pool hollitii wondendu e nder Almasiihu ina foti wonde yeruuji goondinal, golle yidde, e tiidnaare. Be ngona e reentaade e jarribooji Seydaane, be cemmbina koye mabbe tawa be madata ko Alla yidi ko dum woni

- Bayyinde e sahaa jarribooje e fitinaaji
- Ko anndude waajotoobe ngam kaalis, doole walla teddungal.
- Fotaani wadtude hakkille e ko weltinta nanooobe
- Maa jarribee
- Golle ngam waasde wonde teddeendi wodbe
- Wasiyaade e sembinde
- Aspire wuurdude e deeyre e hakkille gede maa

Ummital maaybe Kerecee'en

Wakkati gartol Almasiihu didabol, ummitineeki, anndaaka. Kono so dum wadii balli Kerecee'en nder yanaande ummotoo, mbaylee banndu ruuhu ndu maayataa, kawra e Almasiihu nder duule. Ndeen wuurbe e Almasiihu bee njokkondirta e mabbe.

Teddungal e teddungal

- Teddinee been hokkoobe nguurndam mum en e golle Almasiihu
- Wuur e jam wonaa fitina
- Hirjino, duwaa, welto e muñal
- Yiylo laabi ngam wadde ko moyyi
- Hokku Jettoode e kala ngonka

- Wadde banndu, ruuhu e ruuhu laabaa

Nder Tesalonik'en 2, Pol wi'i be taa be hulna haalaaji dow gartugo Almasiihu. Almasiihu warataa kadi haa Seydaniijo fooda majjube ngam be cali yidugo goonga ngam be hisna. O foodata ko e golloraade wodbe e doole makko e maandeeji e kaawisaaji fenaande. So Almasiihu arii, o wadan kiita bee kiita maako, o hokkata maayde haa abada, dow be torra yimbe maako.

Nde tawnoo wakkati gartol Almasiihu didabol ngol anndaaka, jukkude no maccube Almasiihu nii, e waajaade Linjiila, e wadde golle moyye, e wuurde nguurndam teddinoowo mo. Hoto ñammin walla rokku haajuuji nguurndam been waawbe kono caliima rokkude koye mum en. Ko goonga, woto njokkondir e mabbe, walla njokkondir e mabbe. Kono woto mbadtee be no añbe nii.

Pol winndi sehil mum Timote haa confront been janninoobe Kerecee'en ina poti jogaade aadaaji diineeji mabbe booydi. Goongdinal ngal luurdi e janngirde Almasiihu e nulaado. Be mbayliima, be ngarti e diineeji mabbe booydi dii.

Wadde duwaawu e duwaawu, wonande yimbe fof, haa arti noon e laambe leydeele.

Duwaawu tawa ada wondi e buubri bakkaat mo yaafaaka.

Janngin rewbe woto noddu hakkilaaji mum en e koye mum en e boornaade ko ina buubna, hono no aldube e jom doole en nii.

Worbe yidbe ardude e banndiraabe mum en ngam wonde maccube peewal ina njidi golle moyye walla teddude. Ngoldoo gollal ardorde wonaa biro laamu e teddungal kono ko golle gidli. Golle mabbe woni wallugo be nder Almasiihu ngam be mawna bana Allah, bee janngingo e ardungal be ngam be ngada ko Allah yidi. Be "ina poti miijaade no moyyi e yimbe yaajbe, mbele be ngona e hersa, e nder majjere Ibliis."

Won e Kerecee'en maa ndarto ko'e mum'en e fenaande fenaande. Nii woni be mberlata berde mabbe e golle ko wayi no hadde neddo resde e woppude ñaamde won e ñameele.

Hoto huutoro konngudi mettudi so ada feewna worbe walla rewbe mawbe.

Sukaabe e taaniraabe ina poti toppitaade jibnaabe mum en waasbe

Wobbe don janngina ngam hebugo nafuuda hoore mabbe, habaruuji feere ko wonaa di Almasiihu, di tawaaka nder Bibel.

Yimbe yidbe dañde jawdi ina njogii yaakaare mum en e ñakkeende kaalis, wonaa e Alla.

Aldube ina poti yaafnaade, ina poti waawde renndude e ñakkiraabe.

Wakkati fuu, semmbidin maccube Allah, haa teenji bee be woddaaki saare ngam waajaago Almasiihu.

Daartol Kerecee'en haa abada ko koyngol:

So en maayii e Almasiihu, en nguurdan e makko kadi;

so en muñanii, en laaman kadi e makko.

so en njeditii mo, kanko ne o yeddat en;

so en ngonaa goonɗinbe, O heddotoo ko e goonɗinde sabu O waawaa yeddude hoore makko.”

Hoto luurdu e firo maa keeriido.

Banndiraabe Kerecee'en ina mbaawi yaltude e banndu Almasiihu.

Woodi wobbe nder banndu Almasiihu, be don mari haaje mawnugo nder ruuhu ngam be laato maccube Allah.

Won e banndiraabe maa ngona yidbe hoore mum en, jom en jawdeele en, mawnikiniibe, mawnikiniibe. Be mbaawi jogaade mbaadi Alla - A fotaani jogaade hay huunde e mabbe.

Banndiraabe wuurbe e nguurndam Alla e nder Almasiihu maa kisne.

Kala e nder Almasiihu wuurdube e goondinal, tawa ina mbada yidde Alla, ina njogii hoolaare Asamaan.

Yiddeji Kerecee'en, be nguurndam mabbe alaa e les njiimaandi, ina ngarta e nguurndam mabbe adunaaru booydam.

Binndi dii fof ko Alla fooftini dum en, ina nafa e jannginde e nehde.

Anndu e anndu been luulndiibe Almasiihu e konngol mum.

Titus yamiraama yo o fotndu mawbe e jannginoobe Mawbe ina poti fotndude jannginoobe be njidaa kaalis, laamu, walla teddungal. Be don janngina taarihaaji e kisndam dow goddum feere ko wonaa Almasiihu ngam saabinde banndiraabe wodɗitaade Almasiihu.

Ko kanko kadi foti jannginde

- Worbe mawbe – yo be ngona jom en hakkillaaji, be ngonaa goonɗinbe, be ngonaa miijooji laabtufi.
- Rewbe mawbe – yo ngona teddube e jikkuuji, jogaade koye mum en, be ngonaa yattooje, be ngonaa jom en hakkillaaji en, e jannginde rewbe tokosbe yo be ngona e yidde jom suudu mum en e sukaabe mum en, jogaade koye mum en, jogaade galle.
- Sukaabe – Joom en hakkillaaji, yeru golle moyye, jogiibe nuundal e ndimaagu.
- Gollotoobe – mbada golle de gollotoobe maa ndokki tawa ada luurda walla ada wulla tawa ada yetta ko jeyi golloowo.

Almasiihu wari haa duniyaaru ngam waddugo yaafuye e kisndam, nden ngam salaago majjere e yidde duniyaaru. O hisnata bee yurmeende e dwtanaago - naa bee kuude. Titus kadi siftinii goonɗinbe yo...

- Woto doofto laamuuji laamu
- Hebtu golle moyye

- Hoto haal ko boni e hay gooto
- Reento luural
- Woto njuumtu e neddaagal e yimbe fof
- Wadtu hoore maa e golle moyye
- Reento luuralji majjere bana no Yahuudu'en ngadata ngam etaade hollugo gooto woni "subaado Allah" bee iwdi mabbe bana bibbe Ibrahiima.

Pol winndi haa gollodiido maako Filemon, o don semmbidina mo ngam o hokka nuddinki maako ngam semmbidinki nanooɓe.

Sabu nguurndam maa e yidde maa e Linjiila, Alla ina waawi, ina heewi kadi huutoraade gefe de njidaa ngam wonde batte mawde e wodbe. Yettoore e teddinde Alla nde o huutorii ma ngam wafde yidde makko.

Deftere Ibrani'en don nanndi bana winndaama ngam Masihiiko'en Yahuudu'en ngam siftorgo be mawnugo Allah, ngam semmbidinki be ngam be ngarta diina Yahuudu'en, be laato goonga'en bana maamiraabe mabbe.

Aadama e Hawaa tagiraa ko no tagopeeje aduna peewcfe, mbacfaama e nder aljanna mbele njoodaa e yeeso Alla. Kono kambe...

- a) subii ko hedaade fenaande Seydaane, maleyka murtudo;
- b) yidde fodoore Seydaane;
- c) salii jamirooje Alla;
- d) kebi batte golle mabbe – mette, e maayde.

Caggal fenaande Seydaane e bakkaat neddo, Alla hollitii Seydaane wonde biddo neddo ina halka doole mum e dow neddo ko maayde. So, e sahaa timmudo tan Alla e nder banndu neddo lisaa subii ko arde e leydi ndi, wuura e nder tagoore mum ngam wonde sadak bakkaat gooto timmudo. Baaba ja6i sadaka bakkaat lisaa bana seedaaku ummitineeki maako, Nasaraaku dow Maayde. Jooni noon, bakkatuuji goonjinbe les Aadi booydo oo yaafaama. Caggal duum yaafuya, rimdinde, e nanondiral mbaɗti hebde kala dabboowo yaafuya e dooftaare.

Ndee doo laawol jukkere endam ina siforee e nokkuuji keewdi e nder defte cenide dee fuddoraade ñalnde Pentekosta gadane caggal ummital e yahdu lisaa no winndiraa e Kuude Nelaabe 2. Yaafaabe bee kadi ina njogii subaade wuurdude e peewal walla jabde yiddeji mum en aduna. Jabde firti ko jabde fenaande Seydaane ngam hootde e nguurndam mabbe booydam bakkaat, be keba "weltaare mabbe adunaare nde joofataa".

Winndiyanke Ibrani'en don hokka jeertinaango cemmibidngo haa yimbe nder Ekklessiya Almasiihu, be jarribaama bee fenaande Seydan. Anndu, hedto no moyyi janngirde Almasiihu e nulaado walla ada waawi yattaade, haa jooni ada waawi salaade moyyere makko kisnoowo. Nde be tabitini bural Almasiihu dow tagdi fuu, Masihihko'en don jeertina dow be laataaki goondinbe bee wartugo haa janngirde mabbe nde walaa deftere.

Alla fuddii haaldude e neddo ko juuti, caggal duum ko e annabaabe. Kono JOONI, O haali ko e Almasiihu, Biyiiko, Almasiihu ummitinaado, burdo tagoore fof, neddo e maleykaaji fof.

Almasiihu woni hakkunde Allah e yimbe, hooreejo limanjo Almasiihu. Limaam mawdo mo fawaaki e darnde ndonu, hono no Limaami mawbe les alkawal hokkaangal bee Muusaa.

Aduna garoowo oo nguurndam haa abada e maayde haa abada fof ina ngondi e Almasiihu.

Almasiihu woni jooni haa bannge Allah nde o hokki banndu maako bana sadaka tan ngam yaafuye hakkeeki. E nder duum, o timminii fodoore nde o fodani Ibraahiima ndee, o wadi alkawal ngal o tabitini e Muusaa ngal booyngal, o wadi alkawal kesal. Subiibe Almasiihu bee dowaanaago fuu laatoto tagooje ruuhu laabde nde be:

- a) jabde lisaa ko Alla
- b) maayde e bakkaat, .
- c) be mberlaa nder yiyam maako, Allah wada be nder banndu Almasiihu, Ekklessiya maako.

No neddo laabdo banndu waawirta dirtude kadi nii noon neddo laabdo ruuhu waawirta. So tawiino cfuum wonaa goonga ndeen alaa ko haani e hakkundeejo walla jeertinde Kerecee'en mbele ina ngoppa, ina ngarta e nguurndam mum bakkaat gadano. Yeewen deedoo jeertinaaje.

Banndiraawo ina waawi hokkude laawol bernde nde goondinaani, o woppa Alla.

Hoto tiidno bernde maa, hoto jab daande makko, nulal makko.

Tiidnodee naatde e foftere makko, Asamaan, mbele on njippotaako e majjere.

Jogo – taa Geydu - anndu tan maayde Almasiihu, wirwirnde maako, e ummitineeki maako amma bo nguurdam maako e no o laatirta mawdo nder nanndi maako.

Wonande been yaynaabe e yaafaabe be ngarti e nguurndam mabbe bakkaat gadano, ina sadi ko be ngartata e Almasiihu.

Alaa sadak bakkaat wonande yahooobe e anniya (jokkude) bakkaat.

“Woto njejjitee hoolaare mon nde njobdi mawndi.”

“Goongdindo am wuurata bee nuddinki nden TO o don yabboo, yonki am weltaaki bee maako. Ammaa min laataaki nder be don yabboo, halkaama.”

Been “jogiibe goondinal, reenoobe yontaaji mum en.”

Nedfo ina waawi nande kono faamataa, faamde kono heddoraaki goongdinde, e goongdinde kono yidaa jogaade goondinal haa heewi ngam wadde e hoolaade. Hoolaare maa yettu golle ngam hollirde goondinal mum en e hoolaare mum en e golle mum en. Ko e goondinal woni...

Haabila sakkirii Alla sadak burdo welde.

Ibraahiima dooftii nde o noddiraa ngam yaltude nokku mo o foti hebde ndonu.

Henok yettaa ngam waasde yiyde maayde.

Nuuhu, nde Alla jeertini mo ko fayti e gede de nji'aaka tawo, e nder kulol teddungal, o mahi laana ngam hisnude galle makko.

Ibrahiima yahi hodi nder leydi fodoore, bana lesdi jananndi.

Ibraahiima, nde o jarribaama, o sakkirii Ishaaga, mo hegi fodoore ndee, woni ko e sakkanaade 6icfcfo mum gooto, mo wi'aa: “E Isiyaaka 6i66e maa innde.” O miiyii wonde Alla ina waawi hay umminde mo e maayde, ko doon, e sifaa, o jabbii mo.

Ishaq noddi barkeeki garooji dow Yaakuuba e Esaawu.

Yaakubu, nde o maayi, barkini kala bibbe Yuusuf, sujji ngam dewal dow hoore sawru maako.

Yuusuf, e joofnirde nguurndam mum, siftinii yaltugol Isra'iila'en, rokki jamirooje ko fayti e yiye mum.

Muusaa, nde jibinaa ndee, jibnaabe mum cuudii dum lebba tati, sabu be njiyii cukalel ngel ina weli, be kulaani yamiroore laamdo nde.

Muusaa, nde o mawni, salii wiyeede 6icfcfo 6icfcfo Firawna, o su6ii ko 6eydude 6ernde makko e yim6e Alla, o su6ii ko 6eydude weltaare bakkaat 6urnde juutde.”

Muusa yalti Misra, o hulaani tikkere laamdo, sabu o muñanii no o yi'rata mo yi'ataake nii.”

Rahab, debbo cowiido oo, halkaani e been be dooftaaki, sabu o jabbiiima yoybe bee no moyyi.

Kambe fuu be maayi nder nuddinki, be kebaay ko fodani be, ammaa be nji'i be, be salmini be diga woddugo, be anndi (yaakaare) be laati hobbe e egginaabe dow lesdi.

Jaak e nder binndande mum ina rokka teskaade keewde.

Alla jarribortaa hay gooto. Kono, omo acci jarribagol goondinal nedfo ina addana nedfo tiidnaare so nedfo ina heddii e goondinal.

Jarribo ina ummoo e yidde. So nedfo rokkii yidde mabbe bakkaat ina wada.

So a tikkani, leeltu haalde sabu tikkere wonaa e Alla.

Nelal Almasiihu dow kisndam to dōwtanaama e jogaama nder bernde, don wurtina wuurbe e golloobe goondinbe, naa laarooobe joodiibe dow pew.

Kerecee'en don ndewa wakkati bee yidde be don tokka rewbe maaybe e wobbe marbe haaje.

Wadde aldube buri miskineebe mettini Alla ngam miskineebe ko aldube e goondinal e ronoobe Laamu.

Yurmeende ina yedda jukkungo dabbaande nuundal.

Golle neddo ina kollita tolno yidde e goondinal – alaa golle alaa goondinal.

Ko haalaa koo ina waawi jibinde moyyere walla bone. So neddo waawaano jogaade ko e no be kaaldira be potaani jannginde.

Yidde hebde laamu e teddungal ina addana neddo majjere e majjere wonaa neddaagal, yurmeende e jam.

Kerecee'en mo don yama alkawal maako bee Allah bee jokkirgal maako bee duniyaaru, o don yama ruuhu.

Jokkondiral duumingal e Alla ina woddina Iblis.

Taa haal ko boni, hoto jantin goddo.

Ngalu kebaado e majjere ina wulla Alla.

Yimbe Alla e peewal ngalaa haaju e noddude wodbe ngam seedtaade konngol mum en. Be ngalaa daliilu ngam hunnaade.

Banndiraabe ina mbaawi wodditaade Almasiihu. Be don mari haaje ballal e semmbidinki ngam be keba goongaaku.

Piyeer winndi Masiihin'ko'en wi'ugo bee ummitineeki Almasiihu, woodi tammunde ngeendam haa abada ngam kala mo jibinaaka. Be njibinaama kadi e maayde e bakkaat, be mberlaa e yiyam Almasiihu, be ummitina banndu ruuhu kesu, be mbaada be nder Laamu Almasiihu e juude Alla. Jarribooji maa mbaad ngam yeewde goondinal neddo.

Annabo'en anndini Mo'ere Allah nder yonki Almasiihu.

Ja66e haala Almasiihu sey taska hoore mabbe ngam kuugal bana no Allah yidi maccube maako fuu huuwa e wada yidde maako.

Hoto jokku nguurndam no ngonirno-daa ko adii dōwtanagol Almasiihu. Ada foti wonde ceniido e jikku maa, teddina Alla.

Alla ina anndi, ina anndi, wonde maa o feeñ e oon mo o ummini e maayde. Nii woni, goondinal e yaakaare ina njogori joodaade e makko.

Labbinde, woni labbinde, ina ummoo e jibinannde ummoraade e bernde laabnde, hoolaare, dooftotoonde.

Nguurndam Almasiihu, maayde maako, wirwirnde maako, ummitineeki maako, e yaadu maako dow asama, woni Kabaaru Lobbo mo hokkata yaafuye hakkeegi haa kala moye fuu HANNDE e haa abada. Ja66otoo6e ko o rokki koo, ina poti nyaamde nyaamdu ruuhu ngam mawnude e mawnude e nder kisndam ma66e.

Kerecee'en bana liman'en ngam huuwugo Allah, sey hokka yonki mabbe bana sadakaaji guurdi, bana liman'en ngam anndina haala Almasiihu ngam jokkirgol. So duum bennii, reentoo gidli banndu.

Wuurdu e laamiibe laamiibe, e dabbaande jom en golle en tawa ada rimdi e nder Almasiihu.

Rewbe ina poti teddinde e teddinde worbe mum en sabu e neddaagu mum en neddaagu e neddaagu mum en ina mbaawi naatde e bernde jom suudu mum en mo goondinaani.

Gorko ina foti hollude teddungal e rewbe mum e faamde ko woni ngoya mum e haajuuji mum.

Hawru e bernde e hakkille e besngu maa Kerecee'en tawa ada yidi hebde hay huunde.

Pewjan koye mon ngam faamninde ko wadi on seertude e ko buri heewde.

Almasiihu hokki haala haa wonbe nder Hades, joodorde yonkiiji maaybe.

Nuuhi dofti Allah, o mahi laanawol ngam hisnugo mo bee saare maako bee ndiyam ko dum misaalu ngam noddube Allah ngam yaafugo bee kuugal mabbe lootugo nder yiyam Almasiihu.

Linjiila ina foti waajaade been wuurbe kono jooni maaybe mbele be mbaawa WUURDE e ruuhu.

So ada tampi no Bidfo Alla nii, ada teddina Alla. Torraaji badeteedi e bondo, ko wayi no gujjo walla warhoore, teddinaani Alla.

Worbe yidbe, wonaa ngam dañde ngalu, ndokki nguurndam mum en e neddaagal ardaade, wonaa riiwtude, banndiraabe mum en ngam mawnude e nder tagoore Alla e golloraade no maccube mum nii, ko yeruuji yidde e neddaagal.

Wadde sahaa kala, yeewto-dee golloobe Iblis yidbe ñaamde e halkude goondinal nedfo.

Ko dum wadi, ada mawna e goondinal e mawnude e:

Nafore - toownde nehdi

Jogaade hoore mum e yiddeegi e golle

Goongfinal

Yidde Alla

Yidde – sifaa Alla

Tiidnodee e huutoraade deen sifaaji

Nulal Almasiihu bana no windi nder deftere nde waraay diga anndal neddo malla firo maako amma diga Allah.

Won e banndiraabe ina njeddi laamdo Almasiihu. Be don jangina ngam yamde - ceede, bawde, daraja wi'ugo Almasiihu laati fantom tan. Be ñaawee.

Maleykaaji mbadii hakke. Alla neli be to luggere burnde luggidde e Hades haa Almasiihu warta, caggal duum ñaawoore.

Wobbe yimbe be don yama gidli e be don yama laamu don fooda hawtugo bee Masihiŋko'en. Kono berde mabbe ina njanginaa e njurum. "To be dadi diga soynde duuniyaaru ngam anndal Joomiraawo men e Dandoowo men Yeesu Almasiihu, be don nastina nder majje, be keba jaalorgal, ngonka mabbe baawo ka buri bonnugo haa mabbe, ngam be buran be anndugo laawol goongaaku."

Alla ina yidi gooto fof heba fartaŋge ruttaade e bakkaat feewde e makko. Omo muñana no wakkati alaa maanaa sabu ko o duumotoodo.

Won e jangirde cadtude wonande be nganndaa Alla walla yidde mum. Won heen ma a taw ko e subaade kono won heen ko sabu jangirde wodbe be mbayli maanaa binndi dii ngam yahdude e ko be ngoongdini koo.

Yuhanna e nder bataakeeji tati juutdi ina seedtoo wonde lisaa ko neddo goonga mo seedtotoo ko wonbe e makko sahaa kala, nanoobe, yi'oobe, membe mo. Ko be seedtiibe gite.

Alla ina goongdini kadi wonbe e Almasiihu ina ngondi e makko sabu yiyam Almasiihu labbinoowo. Sadak makko ngam yaafuya ina wada neddo cenido, SO be dooftii jamirooje makko. Dum firti ko en njogii feere dooftaade walla salaade dooftaade mo e jangirde makko.

Nde tawnoo Alla ko gilli kala jiddo ko boni e ko buri moyyude "wuuraani" walla "yahdaani" e makko.

Been wonbe e Almasiihu yidbe yiddeebi balli, be mawnikinaare buri lesdude, be ngoni ko e aduna. Be ngoppii Almasiihu.

Wobbe nder ekklessiya Almasiihu, be don yedda Yeesu woni Allah nder banndu neddo, be don mari gaño Almasiihu.

Ja66otoo6e Almasiihu, njooocfoo e makko, ina njogii nguurndam haa abada.

Bakkaat sahaa e sahaa fof ina waawi yaafeede kono “Kerecee’en” huutortoobe nguurndam e nder bakkaat mum en, ngonaa e nder Almasiihu.

Nelal Almasiihu woni “Alla woni Yidde” – neddo ina waawi subaade so tawii ko jokkude e yidde walla maayde.

Alla ina jaaboo duwaawu ngu laamu Almasiihu wadata so o naamnaama no yidiri mo.

Goondinbe fof ina kollita goondinal mum en e golle mum en yidde e dooftaare.

Almasiihu woni Nguurndam Haa abada, ngam maajum jokkitugo nder hakke don yaara maayde haa abada.

Dewgal wari dow duniyaaru bee mbaadi neddo bana Yeesu Nasaratu, o hokki nufaye maako ngam yaafuye e kisndam haa yimbe fuu. Ja66otoo6e mo e nelal makko e dow dooftaare ina njogii Nguurndam haa abada.

Kerecee’en don jeertina dow foondube wurti, natti nder Ekklessiya maako, ngam yidde mabbe dow kuuje duniyaaru. Be yeddi Yeesu woni Almasiihu.

Kerecee’en be nguurdaani e janngirde Almasiihu, be ngoppi mo.

Ina haani Kerecee’en mballa been waajotoobe Almasiihu e konngol mum yaafuya e kisndam.

Maa won “Kerecee’en” yidbe jogaade nguurndam Kerecee’en wodbe e doole e laamu. Ko cfuum wacfi, anndu 6e no 6e nguurdi e jannginde ko luutndii Almasiihu. Ko dum wadi, woto cemmbin be e rokkude be ballal.

Yahuuda nder batakwol maako ngol don hokka jeertinaango haa nuddinbe nder Almasiihu.

Won yimbe be ngalaa Alla, be kawrata e banndu Kerecee’en ngam hebde nafaore mum en. Be tuugnii ko e miijooji di ngonaa Almasiihu e janngirde makko ina njahda e wodbe majjube. “Be ngoni yattoobe, be don tokka gikkuuji mabbe di hakkeji, be don mari manngu, be don mari haaje ngam hebugo nafaada.”

“Woodi yattoobe, be tokka gikkuuji mabbe di walaa Allah. Kambe ngoni yimbe adunaaru, be ngalaa Ruuhu. Ammaa onon, gidli mon, cemmbeidin ko'e mon nder nuddinki mon ceniidum, tori'en nder Ruuhu Ceniido, ndeenon ko'e mon nder yidde Allah, don dabbita yurmeende Joomiraawo men Yeesu Almasiihu.”

Bee yimbe be ngonaa Alla e yattoobe ina ngonnoo e banndu makko kono jooni ina njokki e yiddeji mum en aduna tawa ina kawra no Kerecee’en nii.